

BABYLON

ROZUMÍME SI?

ŠKOLNÍ KOLO 2024
KATEGORIE 5. ROČNÍK

JMÉNO, TŘÍDA: **VÝSLEDKY – 43 BODŮ**
POČET ZÍSKANÝCH BODŮ:

Ahoj, vítěj v letošním kole soutěže Babylon! V tomto roce se společně podíváme za zvířaty do přírody, do města, do zoo. Jaká zvířata jsou nejstarší na planetě Zemi? Jaká jsou schopna žít v různých podmínkách? A jaké zajímavé druhy zvířat žijí u nás v Česku? To vše a mnohem více se dozvíš ve školním kole Babylonu nebo v Zoologické zahradě Brno, se kterou letos spolupracujeme. Před sebou budeš mít několik ukázek z knih, časopisů a internetových stránek. Říd' se zadanými úkoly a dobře si přečti texty. Nezapomeň si hlídat čas, na všechny úkoly máš 45 minut. Hodně štěstí při řešení!

V Zoologické zahradě Brno najdeme celou řadu zvířat. Jedno z nich je dokonce nejstarší žijící na naší planetě.¹ Pojďme se o něm dozvědět něco více. Přečti si nejprve úkoly 1–4, abys věděl, co máš s textem dělat.

Krokodýli jsou **chová** skutečnými živoucími fosiliemi. Tito plazi se objevili poprvé již před 240 miliony lety a žili na planetě společně s různými druhy dinosaurů. Slanovodní krokodýli jsou největší žijící plazi **Brno** na světě. Mají v čelistech okolo 65 zubů, ale nepoužívají je ke žvýkání. Místo **nejmenšího** toho polykají kameny, aby jim pomohly strávit, co snědli. Zuby používají jen k uchopení a rozdrcení kořisti... Au!

Někteří krokodýli spí s jedním okem **zahrada** otevřeným! Tuto schopnost mají proto, aby jejich polovina mozku byla v pozoru a hlídala nebezpečí – nebo lákavé jídlo, které by se mohlo v blízkosti procházet.

V Zoologické zahradě Brno můžeme vidět nejmenšího zástupce celého řádu krokodýlů - kajmánka trpasličího. Díky své drobné velikosti a životu ve špatně přístupném terénu nejsou kajmánci tolik ohroženi lovem jako ostatní příbuzné druhy. Vyskytují se i v takových oblastech Jižní Ameriky, kde jsou poměrně nízké teploty. Většinu života tráví ve vodě, kterou opouštějí jen **Zoologická** neradi. Samice klade vejce do hnízda, které staví z bahna a částí rostlin. Když přichází čas líhnutí mláďat, samice hnízdo rozhrabe a pomáhá **krokodýla** jim ven.

* fosilie – zvíře přežívající z minulosti do současnosti s řadou prehistorických rysů

ÚKOL 1: Jaký **NÁZEV** by se pro tento text **NEJLÉPE HODIL**? Vyber ho z nabídky níže. Jen jeden je správně.

- a) O životě kajmánků
- b) Krokodýl – nejstarší obojživelník
- c) Krokodýl – nejstarší dinosaur
- d) O životě krokodýlů**

¹ CORRIGAN, Sophie. *Nehodná zvířátka*. Praha: Dobrovský, 2020. s. 78-81. ISBN 978-80-7642-919-2. Upraveno. www.zoobrno.cz

Za **ÚKOL 1** je možné celkem získat **1 bod** – za správně přiřazený název textu.

ÚKOL 2: V textu o krokodýlech jsou ukrytá **SLOVA NAVÍC, KTERÁ TAM NEPATŘÍ** – takzvaní vetřelci. Pokud je najdeš všechna a logicky je seřadíš, vznikne ti věta. Slova v textu zakroužkuj a výslednou **VĚTU NAPIŠ PRAVOPISNĚ SPRÁVNĚ NA LINKU**.

Věta složená z vetřelců:

Zoologická zahrada Brno chová nejmenšího krokodýla.

Za **ÚKOL 2** je možné celkem získat **7 bodů**

– za každé správně nalezené slovo 1 bod a za správně sestavenou větu 1 bod.

ÚKOL 3: Rozhodni, zda je podle textu o krokodýlech **TVRZENÍ PRAVDIVÉ, NEPRAVDIVÉ** nebo **NENÍ UVEDENO**.

Krokodýli žili na světě po vyhynutí dinosaurů.

ANO – **NE** – NENÍ UVEDENO

Největší krokodýli žijí ve slané vodě.

ANO – NE – NENÍ UVEDENO

Krokodýli žijí na všech kontinentech světa.

ANO – NE – **NENÍ UVEDENO**

V Zoo Brno chovají nejmenšího krokodýla – kajmánka trpasličího.

ANO – NE – NENÍ UVEDENO

Mláďata kajmánka trpasličího se líhnou vždy v dubnu.

ANO – NE – **NENÍ UVEDENO**

Kvůli své velikosti jsou kajmáni ohroženi lovem.

ANO – **NE** – NENÍ UVEDENO

Za **ÚKOL 3** je možné celkem získat **6 bodů** – za každé správně označené tvrzení 1 bod.

ÚKOL 4: Přečti si popisky slov níže, **VYHLEDEJ** tato **SLOVA V TEXTU A PŘIŘAĎ JE K POPISKŮM**.

ulovená potrava sloužící k obživě krokodýlů -> kořist

ohrožení před nějakou hrozbou -> nebezpečí

prostředí většiny života kajmánků -> voda

Za **ÚKOL 4** je možné celkem získat **3 body** – za každou správnou odpověď – nalezené slovo 1 bod.

Krokodýli jsou moc zajímavá zvířata, a v Praze dokonce vznikla krokodýlí zoo, věděl/a jsi to? Nyní si přečteme rozhovor² moderátorky Českého rozhlasu Dvojka se zakladatelem této zoo Liborem Kopečným. K rozhovoru se vážou úkoly 5-8.

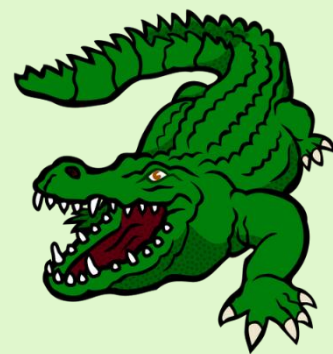
ÚKOL 5: DO ČTVEREČKŮ ZA OTÁZKY moderátorky **PŘIŘAĎ PÍSMENA ODPOVĚDÍ** zakladatele zoo. Každá otázka se hodí k určité odpovědi vždy jednou.

Za **ÚKOL 5** je možné celkem získat **5 bodů** – za každé správně přiřazené písmeno 1 bod.

² <https://dvojka.rozhlas.cz/jak-ze-se-po-tisici-letech-nemeni-a-proc-na-rozdil-od-dinosauru-prezili-vsechno-7461755>

Otázky:

1. Jak to, že dinosauři vyhynuli a krokodýli ne? **D**
2. Jak moc jsou krokodýli aktivní? **B**
3. Umí se krokodýli rychle hýbat a ulovit kořist i mimo vodu? **E**
4. Jak žijí krokodýli? Mají rádi společnost? **C**
5. Jak krokodýli komunikují ve skupině? **A**

Odpovědi:

- A) Dokáží kuňkat, kvákat, syčet, bučet. Třeba kubánští krokodýli několikrát denně zařvou, zní to jak velká kočkovitá šelma. Ve skupině se dorozumívají opravdu dobře a jsou ukecaní.
- B) Z vody jim kouká jen horní část hlavy, která se skoro nehýbe, proto je potenciální oběť nevnímá jako něco nebezpečného. Krokodýli jsou masožravci a svou kořist chtějí hlavně překvapit. Dokáží také skákat a jsou opravdu rychlí, když chtějí nějaké zvíře ulovit.
- C) Někteří krokodýli žijí ve skupinách nebo v párech, jiní jsou nesnášenliví a samotáři. Každý druh krokodýla to má prostě jinak.
- D) Krokodýlům pomohly dvě vlastnosti. Jsou to studenokrevná zvířata, která jsou schopná vydržet bez potravy a vody 3–4 měsíce. Navíc vodní říše byla postižena méně, bylo pořád dostatek potravy. Proto krokodýli překonali velké změny, které se na planetě udály.
- E) Třímetrový krokodýl je schopný vyskočit díky svému ocasu nad hladinu dva metry a stáhnout třeba opici z větve stromu. Na souši je také schopný vyvinout značnou rychlost a ulovit překvapenou kořist. Takže určitě ano.

ÚKOL 6: Vyber podle rozhovoru **VŽDY JEDNO SPRÁVNÉ DOKONČENÍ VĚTY** z daných možností.

Krokodýli jsou:

- a) rychlí, hbití, nebezpeční predátoři.
- b) pomalí a málo pohybliví predátoři.
- c) všichni společenšší a družní lovci.

Na souši:

- a) je krokodýl schopen vyskočit dva metry.
- b) je krokodýl klidně schopen ulovit opici.
- c) jsou krokodýli docela rychlí.

Krokodýli mají:

- a) schopnost přežít dlouho bez slunce.
- b) schopnost dlouho vydržet bez potravy.
- c) vyvinuté plíce, díky kterým vydávají zvuky.

Krokodýli:

- a) jsou masožravci – žerou pouze opice.
- b) jsou všežravci – žerou zvířata i rostliny.
- c) jsou masožravci – žerou zvířata, co uloví.

Za ÚKOL 6 je možné celkem získat 4 body – za každou správnou odpověď 1 bod. Při označení dvou či všech možností dokončení jedné věty hodnotíme 0 body za větu.

ÚKOL 7: Najdi V TEXTU ANTONYMA – OPAKY níže uvedených slov, napiš nalezená slova na linku.

mírumilovní - nesnášenliví

špatně - dobře

stejně - jinak

nikdy - několikrát

Za **ÚKOL 7** je možné celkem získat **4 body** – za každé správné antonymum 1 bod.

ÚKOL 8: Označ **VŠECHNA PRAVDIVÁ TVRZENÍ** vyplývající z **PRVNÍCH DVOU TEXTŮ**.

a) Krokodýli spí s jedním okem otevřeným kvůli případnému nebezpečí.

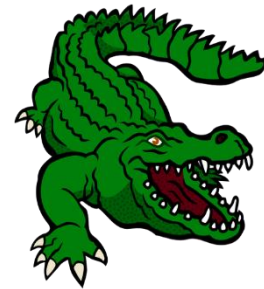
b) Díky svému ocasu jsou krokodýli schopni vyskočit nad hladinu.

c) Každý druh krokodýla má trochu jiné zbarvení a velikost.

d) Při lovu jsou krokodýli mrštní a jsou schopni ulovit kořist na velkou vzdálenost.

e) Pokud nemá krokodýl pravidelně potravu, není schopen vydržet naživu.

f) Kajmánci mají své hnízdo postaveno z bláta a kusů rostlin.

Za **ÚKOL 8** je možné celkem získat **3 body** – za každé správně zakroužkované tvrzení **+ 1 bod**, za každé špatně označené tvrzení **- 1 bod**.

Zvířata ve městě nežijí pouze v zoo ani nejsou jen domácími mazlíčky. Kolem nás je spousta přírody a spolu s lidmi se sžila i zvířata, která jsou u nás také jako doma – možná někdy ne úplně k naší libosti. V následující básni³, k níž se vážou úkoly 9-10, se o jednom z nich dozvíš něco víc.

1	Umějí holubi číst?
5	Holub, holub, to je pán,
3	Když na to mají náladu,
8	schytá to i elegán.
6	lítá, kadí, není sám,
2	Tím si buď naprosto jist!
4	čtou billboardy pozadu.
7	letí hejno, pozor lejno,

* billboard – velký plakát s reklamou u silnic

ÚKOL 9: SEŘAĎ VERŠE (řádky básně) podle toho, jak by na sebe měly v básni logicky navazovat. S prvním veršem jsme ti pomohli. Ostatní **VERŠE OČÍSLUJ OD 2 DO 8** vždy do čtverce před veršem.

Za **ÚKOL 9** je možné celkem získat **7 bodů** – za každé správně přiřazené číslo pořadí 1 bod.

³ MARIANOVÁ, Tereza. *Uličníci*. Praha: Albatros, 2023. 1. vyd. ISBN 978-80-00-07155-8. Upraveno.

ÚKOL 10: Odpověz **CELÝMI VĚTAMI** na otázky k textu. Každá věta musí obsahovat podmět a přísudek a nesmí začínat spojkou.

Kdy čtou holubi billboardy?

Holubi čtou billboardy, když na to mají náladu. Apod.

Co může schytat elegán?

Elegán schytá lejno, když letí hejno. Elegán může schytat lejno. Apod.

Čím si můžeme být naprosto jistí?

Holubi umějí číst. Můžeme si být jistí, že holubi čtou. Apod.

Za **ÚKOL 10** je možné celkem získat **3 body** – za každou správnou odpověď 1 bod.

Pozor! Odpověď musí být napsaná celou větou – s podmětem i přísudkem, nesmí začínat spojkou.

DĚKUJEME ZA TVOU ÚČAST V SOUTĚŽI!

